

Evaluatie Economische Visie en Actieprogramma 2021-2026

Periode 2021 - 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Vitale en duurzame economie	4
Speerpunt 1 Dienstverlening, verbinden, aanjagen	5
Speerpunt 2 Kernen en Centra	7
Speerpunten 3 Buitengebied en 4 Cross-overs	9
Speerpunt 5 Bedrijventerreinen	12
Speerpunt 6 Arbeidsmarkt	14
Speerpunt 7 Toekomstbestendigheid, kwaliteit en duurzaamheid	16
Conclusie	19
Vervolg	20
Bijlage 1 Algemene staat economie Bernheze	21
Bijlage 2 Infographic	26

Inleiding

Aanleiding

In 2021 is de economische visie Bernheze 'Van meer naar Beter' 2021 – 2026 en het bijbehorende actieprogramma vastgesteld. In de visie formuleerden we speerpunten waar de gemeenten op inzet voor een vitale en duurzame economie en arbeidsmarkt voor alle ondernemers en inwoners van de gemeente Bernheze. Het actieprogramma beschrijft de activiteiten die we willen ontplooiën om de doelen, actielijnen en speerpunten uit de visie te realiseren. Met de gemeenteraad is de afspraak gemaakt om na het jaar 2023 een tussentijdse evaluatie op te stellen. Deze evaluatie laat zien wat we de afgelopen jaren hebben bereikt met partners en collega's in het economische veld.

Leeswijzer

In deze evaluatie van de economische visie en actieprogramma 2021 – 2026 over de periode 2021 - 2023 leest u per speerpunt de ambities/doelstellingen uit de visie, aan welke acties we tot en met 2023 hebben gewerkt en welke resultaten we hebben bereikt.

Daarnaast geven we aan de hand van statistische gegevens weer hoe de lokale economie zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Deze gegevens zijn in de bijlage 1 verwerkt. In bijlage 2 vindt u een infographic met het totaaloverzicht van de resultaten in de periode 2021 -2023. Ook het actieprogramma en de economische visie vindt u in de bijlagen. Het actieprogramma is opgemaakt als interactief digitaal document en geeft op de voorzijde in één oogopslag de speerpunten weer waarop we inzetten.

Speerpunten

We zetten vanuit de visie middels het actieprogramma in op 7 speerpunten, waarvan 3 gebiedsgericht en 3 opgavegericht zijn. En één die cross-overs weergeeft. Deze speerpunten zijn:

1. Dienstverlening, verbinden en aanjagen
2. Kernen en Centra
3. Buitengebied
4. Cross-overs
5. Bedrijventerreinen
6. Arbeidsmarkt
7. Toekomstbestendigheid – kwaliteit en duurzaamheid

Vitale en duurzame economie

Ambitie

Met een nieuwe visie en actieprogramma hebben we in 2021 een volgende stap gezet onze economische ontwikkeling. De focus ligt op meer verbindingen leggen tussen de gebieden en bedrijfstakken in onze gemeente om vervolgens meer elkaars kwaliteiten te benutten en te versterken. Ook gaan we op zoek naar kansen om grote maatschappelijke opgaven te realiseren: de verduurzamingsopgave en de opgave om iedereen mee te laten doen op de arbeidsmarkt. Kortom, we willen van meer naar beter.

Wat hebben we gedaan

In 2020 en 2021 hebben we als gemeente zelf de economische visie 'Van meer naar Beter' en het actieprogramma economische visie geschreven en laten vaststellen. Vervolgens zijn we in periode 2021-2023, in een tijd van hoge economische dynamiek en een groot aantal uitdagingen zoals de coronaperiode, de enorm hoge inflatie en de energiecrisis als gevolg van de Oekraïne-oorlog, aan de slag gegaan met de uitvoering van dit actieprogramma en met de regie houden daarop.

Wat hebben we bereikt

Dit heeft geresulteerd in flinke stappen voorwaarts en in een aantal mooie successen. De uitwerking hiervan leest u hieronder. Per speerpunt geven we aan wat de ambitie is, wat we daarvoor hebben gedaan, wat we hebben bereikt en een overzicht met de stand van zaken per indicator.

Speerpunt 1 Dienstverlening, verbinden, aanjagen

Ambitie

Een goede dienstverlening en actieve houding naar ondernemers. Immers de rol van de overheid is steeds minder sturend en steeds meer faciliterend, netwerkend en participierend.

Wat hebben we gedaan

We hebben ons veelvuldig laten zien bij ondernemersorganisaties en hebben proactief deelgenomen aan de overleggen van de ondernemers(verenigingen). Denk hierbij aan Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO), Centrum Management, Samenwerkende Ondernemersverenigingen Bernheze (SOB), individuele ondernemersverenigingen per kern en veel regionale organisaties en samenwerkingsverbanden waaronder RNOB, AFC, WSP en PIM Werkt. Op deze wijze zijn korte lijnen met onze ondernemers geborgd.

We zijn in samenspraak met het SOB een andere overlegstructuur aangegaan. In plaats van de jaarlijkse evaluatie is er nu regelmatig overleg waaraan op verzoek van SOB ook anderen deelnemen: beleidsmedewerkers met andere specialisaties, een strategisch adviseur of collegeleden. De bedrijfscontactfunctionaris is stevig in positie gebracht als eerste aanspreekpunt van de gemeente en als 'wegwijzer' voor ondernemers.

Samen met partners zijn meerdere thema-avonden, inspiratiesessies en banenmarkten georganiseerd en we hebben samen met ondernemers actief bijgedragen aan initiatieven van RNOB/AFC, waaronder RNOB-ondernemerstafels, AFC-ontbijtsessie en AFC-radentour. Ook organiseren we zeer frequent bedrijfsbezoeken voor het college.

Communiceren met onze ondernemers over actuele zaken doen we via vele kanalen. Naast de vele fysieke overleggen waar met name de bedrijfscontactfunctionaris een grote bijdrage levert, communiceren we ook middels de digitale weg via de ondernemersnieuwsbrief, via de gemeentelijke website, die we up-to-date houden, onze social media kanalen en schrijven we een column op de ondernemerspagina in De Mooi Bernheze Krant.

Om startende en kwetsbare ondernemers te ondersteunen (met name zzp'ers) hebben we deze periode weer samengewerkt met Starterssucces Oss/Bernheze (SSOB) en het ondernemersteam van Meerijstad. We hebben diverse acties uitgevoerd. Hierover meer details in Speerpunt 6 Arbeidsmarkt.

Daarnaast hebben we via de regionale samenwerking wederom het zzp-boost event ondersteund en is Ondernemerslift+ geëvalueerd, waarvan de activiteiten op *hold* zijn gezet. Er wordt nu in regionaal verband onderzocht hoe het startup ecosysteem in onze regio kan worden versterkt.

Wat hebben we bereikt

Binnen het speerpunt 'Dienstverlening, verbinden en aanjagen' zijn er positieve resultaten geboekt op het gebied van zichtbaarheid en samenwerken met de ondernemers. We zijn steeds beter zichtbaar, we communiceren meer en professioneler, we werken meer samen, ontmoeten en overleggen (vaker) op meerdere niveaus rechtstreeks met ondernemers(verenigingen).

Ook is het gelukt om andere beleidsvelden en relevante (regionale) organisaties een podium te bieden en ze in contact met de ondernemers te brengen en andersom koppelen we ondernemers aan initiatieven van regionale organisaties.

Het cijfer voor de MKB-vriendelijkste gemeente is gestegen van 6,1 in 2018 naar 6,3 in 2020. In 2022 heeft er geen nieuwe enquête plaatsgevonden. Het betreffende (landelijke) onderzoeksbureau heeft aangegeven dat vanwege de coronacrisis de enquête van '22 naar '23 zou worden verplaatst. Helaas is in 2023 het bureau gestopt waardoor geen nieuwe cijfers beschikbaar zijn.

We hebben thema- en inspiratiesessies voor onze ondernemers georganiseerd waarmee we veel ondernemers en relevante organisaties met elkaar in verbinding hebben weten te brengen. Wat niet onbenoemd mag blijven is dat het diverse keren gelukt is om ondernemers met elkaar in contact te brengen in succesvolle inspiratiesessies op het gebied van innovatie.

Ondernemers waren zeer enthousiast over de inspiratiesessie 'innovatie in de agrarische sector Bernheze'. Meer details daarover staan onder speerpunt 3 Buitengebied en 4 Cross-overs. Om innovatie bij onze MKB-ondernemers te stimuleren brachten we met wethouder Economische Zaken een bezoek aan SPARK Makers Zone. Enkele ondernemers hebben gebruik gemaakt van hun diensten.

Ook de themasessie over digitale veiligheid was erg inspirerend. Dit thema krijgt in 2024 een vervolg met als thema 'Wat doe je als je bedrijf te maken krijgt met cybercrime; en het risico dat je hele bedrijf wordt stilgelegd'. Met de themasessie 'Zaken doen met de gemeente? Zo werkt dat', in samenwerking met inkooporganisatie BIZOB, is een langgekoesterde wens vanuit de ondernemers vervuld. Doordat deze druk werd bezocht (ca. 60 ondernemers) en de ondernemers hiermee nu ook de weg naar de gemeente kunnen vinden is ook deze sessie een groot succes te noemen. Daarnaast zijn de banenmarkten i.s.m. WSP / Pim Werkt waardevol gebleken. Lees meer hierover in Speerpunt 6 Arbeidsmarkt.

Indicatoren

1.	Minimaal 6 thema's verkennen en 3 (vervolg)bijeenkomsten.	
2.	Cijfer uit enquête MKB-vriendelijke gemeente: 2021 een 6.1 / 2021 een 6.3. Noot: uitvoerende partij is gestopt met de jaarlijkse meting.	

Noot: indicator SSOB zie speerpunt 6

Speerpunt 2 Kernen en Centra

Ambitie

We willen vitale en leefbare centra in onze kernen, waar voldoende reuring is, mensen graag (langer) willen verblijven en waar voldoende onderscheidende voorzieningen aanwezig zijn.

Wat hebben we gedaan

We hebben nieuwe commerciële planaanvragen en initiatieven, via de intake tafel en het omgevingsoverleg getoetst aan het economisch beleid zoals bijvoorbeeld: het concentratiebeleid van detailhandel in de centra. Hierdoor blijven commerciële ruimtes behouden op plaatsen waar deze gewenst zijn en wordt versnippering, verval en leegstand tegengegaan.

Ten behoeve van een impuls om de centra te vergroenen is er subsidie aangevraagd en hebben we (avond)bijeenkomsten voor planvorming en ter informatie georganiseerd. Ook hebben we een inspiratiesessie aan 't Handelshuys en d'n Office in Uden georganiseerd voor de ondernemersverenigingen (SOB) rond het thema flexibele werkplekken en kantoorruimtes.

Verder is in navolging van de centra in Heesch en Nistelrode de Traverse in Heeswijk-Dinther gerevitaliseerd en hebben we actief deelgenomen aan bijeenkomsten van ondernemersorganisaties zoals: Centrum Management, Ondernemersverenigingen en het KVO-Winkelcentrum.

Wat hebben we bereikt

Er zijn hele zichtbare resultaten behaald op het thema 'vitale en leefbare centra'. We hebben namelijk de centra een flinke impuls gegeven door deze fors te vergroenen.

Daarnaast hebben we samen met politie en brandweer deelgenomen aan KVO-winkelcentra en weten mede hierdoor de centra veilig en leefbaar te houden. KVO-winkelcentrum (Heesch) heeft besloten dat zij wel doorgaan met het initiatief maar dan zonder officiële certificering. In RNOB verband is de geactualiseerde detailhandelsvisie opgeleverd zodat we regionaal samenwerken aan, en afstemming hebben over, de centra.

In het kader van de omgevingswet nemen we deel aan de intake tafel en omgevingstafel. Met die instrumenten sturen we de vestigingsplaats van commerciële initiatieven. Daarmee verhelpen en voorkomen we leegstand. Dit blijkt zeer succesvol. De inspiratiesessie met SOB over flex-kantoren / third places heeft niet geleid tot concrete initiatieven om deze voorzieningen te realiseren.

Om jong talent te behouden of aan te trekken is in de woonvisie het uitgangspunt opgenomen om driekwart betaalbaar te bouwen. Hierdoor kunnen zij zich in de toekomst in onze gemeente blijven vestigen. Ondanks de maatschappelijk / economische uitdagingen in de afgelopen jaren hebben we de leegstand weten te beperken tot 2,5% in 2022. Daarmee heeft Bernheze één van de laagste leegstandpercentages binnen de Regio Noordoost Brabant (RNOB).

Indicatoren

1.	Leegstand beperken tot maximaal 8% en onder het landelijk gemiddelde. Bron: Locatus.	
2.	Third places en flex-kantoren: Minimaal 1 grote locatie (> 30 personen), 2 middelgrote locaties (10 - 29 personen) of 3 kleine locaties (tot 10 personen).	
3.	Vaststellen woonvisie/besluitvormingslijst met daarin ruimte voor betaalbaar wonen (ruimte voor jongeren/talent).	
4.	Behalen van het KVO-certificaat (3-jaarlijks) voor KVO-Winkelcentra. Noot: initiatief met alle partijen blijft bestaan maar zonder officiële KVO-certificering.	
5.	Min. 2x deelname aan centrumondernemersvereniging per jaar.	

Speerpunten 3 Buitengebied en 4 Cross-overs

Ambitie

Kansen benutten in het buitengebied, waaronder die van de transitie landbouw. Dit doen we door te stimuleren dat ondernemers in het buitengebied in verbinding komen met elkaar en met ondernemers uit andere sectoren. Maar ook met relevante organisaties zoals ZLTO (land- en tuinbouw), ondernemersverenigingen (SOB) en Agrifood Capital (m.n. thema innovatie voedselsector). Zij kunnen ondersteunend zijn om tot (nieuwe) kansen te komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben ondernemers(verenigingen) actief gewezen op regionale initiatieven zoals die van RNOB, Agrifood Capital en de Regiodeal 'kansenkaart' en aangespoord hierop in te schrijven.

We hebben deelgenomen aan een AFC-ontbijtsessie met burgemeester, wethouder EZ en ondernemers uit Bernheze en in mei 2023 heet de gemeente Bernheze de AFC-radentour georganiseerd.

Om passende bedrijvigheid op de juiste plaats in het buitengebied mogelijk te maken zijn we betrokken geweest bij ingediende initiatieven van ondernemers via de intake- en omgevingstafel waar nieuwe initiatieven worden besproken en getoetst. De bedrijfscontactfunctionaris biedt extra ondersteuning bij deze trajecten.

Op het gebied van Recreatie & Toerisme is actief samengewerkt met Brabantse Juweeltjes en Visit Brabant om recreatie en toerisme in Bernheze nog beter op de kaart te zetten. Met Brabantse Juweeltjes is een nieuwe overeenkomst aangegaan voor periode 2024 – 2026. Het aantal betalende deelnemers van Brabantse Juweeltjes blijft stijgen net als de volgers op de betreffende sociale mediakanalen.

In samenwerking met Visit Brabant worden de recreatieve routes onderhouden en promoten zij deze routes regionaal, nationaal en internationaal (vooral in België en Duitsland). De focus ligt hierbij op themaroutes zoals het in 2022 ontwikkelde Kloosterpad wat ook door Bernheze gaat (Abdij van Berne). Daarnaast is er tussen Visit Brabant en Kasteel Heeswijk een tradepartner-overeenkomst gesloten.

Voor onze agrarische ondernemers en inwoners hebben we in april 2023 een themasessie 'Veilig en leefbaar buitengebied Bernheze' gehouden. Onderwerpen zoals drugscriminaliteit, weerbaarheid, meldingsbereidheid, verandering van bedrijfsactiviteiten en diefstal werden besproken. De bijeenkomst was georganiseerd door de gemeente Bernheze, ZLTO Bernheze, politie Oost-Brabant, Platform Veilig Ondernemen (PVO) Brabant-Zeeland en Cumela.

Ook hebben we diverse sessies onder de noemer 'Innovatie in de agrarische sector Bernheze' georganiseerd om innovatie bij agrarische ondernemers aan te jagen. Denk hier bijvoorbeeld aan precisielandbouw waar d.m.v. drones, landbouwrobot/wagens en slimme sensoren/data gewerkt wordt aan autonome akkers.

Wat hebben we bereikt

Om extra aandacht te blijven geven aan het buitengebied en aan de transitie in de agrarische sector is besloten om de bedrijfscontactfunctionaris structureel te laten aansluiten bij gesprekken over transformatie naar andere bedrijfsactiviteiten. Daarnaast hebben we (agrarische) ondernemers gekoppeld aan regio initiatieven van o.a. Agrifood Capital (AFC) en RNOB waardoor zij subsidie hebben gekregen of kennis hebben kunnen opdoen.

Door de gestegen populariteit van binnenlandse vakanties, de actieve inzet van de BSOB om meer belastingplichtigen in beeld te krijgen (waaronder ook huisvesters van arbeidsmigranten) en de inspanningen van o.a. de coöperatie Brabantse Juweeltjes om het recreatieve aanbod van Bernheze beter onder de aandacht te brengen zijn de inkomsten uit toeristenbelasting fors gestegen naar € 267.000, -.

De AFC-radentour heeft plaatsgevonden bij De Halm in Heeswijk-Dinther. Hier zijn de raadsleden in een interactieve sessie meegenomen in de initiatieven van AFC en de ervaringen van 3 (agrarische) ondernemers uit Bernheze die hieraan hebben deelgenomen.

Met de themasessie 'Veilig en leefbaar buitengebied' hebben we partijen verbonden en bijgedragen om het buitengebied veiliger en leefbaarder te maken. De innovatiesessie 'innovatie in de agrarische sector Bernheze' is bij alle 15 agrarische ondernemers, die deelnamen zeer enthousiast ontvangen en als nuttig ervaren. Dit hebben we opgemaakt uit de energieke bijeenkomsten en feedbackformulieren. Daarom is het de opmaat voor uitwerking van het kansenbeleid buitengebied en voor meerdere innovatieve initiatieven waar (agrarische) ondernemers samen innovatieve thema's kunnen ontdekken en hiermee hun bedrijfsvoering toekomstbestendig maken.

Indicatoren

1.	Uitgangspunten 'Buitengebied' in economische visie gebruiken als leidraad voor ontwikkelingen: stimuleren innovaties en begeleiden van passende nieuwe initiatieven.	
2.	Gesprekken met agrariërs vanuit economische invalshoek (aanvullend op taken en uren buitengebied – bijv. (keukentafel)gesprekken (max. 20 gesprekken). Bedrijfscontactfunctionaris ondersteunt bij deze gesprekken en neemt deel aan programmateam landbouwtransitie.	
3.	Minimaal 2 initiatieven tot stand laten komen m.b.t. streekproducten in Bernheze.	
4.	Stijging van inkomsten uit toeristenbelasting/het aantal toeristische overnachtingen met gemiddeld 2,5% per jaar.	
5.	Minimumaantal deelnemers aan Brabantse Juweeltjes in het eerste jaar: 40 deelnemers. Noot: Cijfers Brabantse Juweeltjes zie bijlage 1	

Speerpunt 5 Bedrijventerreinen

Ambitie

Ruimte bieden om te ondernemen in een aantrekkelijk duurzaam vestigingsklimaat.

Wat hebben we daarvoor gedaan

In 2021 is de procedure voor het ontwikkelen van 't Retsel II afgerond en onherroepelijk geworden. We hebben het terrein bouwrijp gemaakt en er is een uitgifteprotocol opgesteld. Ook hebben we meegewerkt aan het realiseren van een CPO en bedrijfsverzamelgebouwen.

Voor bedrijventerrein 't Runneke zijn gesprekken met ondernemers en omgeving gevoerd. Er is gewerkt aan diverse varianten van kavelindeling (met meer nieuwe bedrijfslocaties) en hierin is een keuze gemaakt. Daaropvolgend zijn de tweede helft van 2023 met de drie betreffende ondernemers afspraken gemaakt en overeenkomsten opgesteld. Deze zijn midden 2024 gesloten. Daarnaast heeft het externe adviesbureau gewerkt aan het opstellen van een concept bestemmingsplan op basis van deze variant. De benodigde onderzoeken zijn bijna allemaal uitgevoerd.

Het ontwerpbestemmingsplan van Cereslaan-West heeft in 2023 ter inzage gelegen. Tegen dit bestemmingsplan zijn zienswijzen ingediend. In september 2024 wordt het bestemmingsplan ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

In 2022 hebben we het bestemmingsplan Heesch-West afgerond en door de raden van Bernheze en 's-Hertogenbosch vast laten stellen. We werken nu verder aan het uitgifteprotocol en houden de vraag naar kavels up-to-date. Gezien de omvang en complexiteit van de beroepen die ingesteld zijn tegen het vastgestelde bestemmingsplan Heesch-West, heeft 2023 in het teken gestaan van het opstellen van verweer tegen de beroepschriften die bij de Raad van State zijn ingediend.

Ook is er een nieuw fenomeen opgedoken, namelijk die van 'netcongestie' waardoor nieuwe grootverbruik aansluitingen (tijdelijk) niet meer kunnen worden aangesloten. Dit geldt voor zowel afname als terug levering. Daarom zijn wij momenteel aan de slag met het zoeken naar en ontwikkelen van slimme energie-technische oplossingen.

Voor de uitvoering van een Smart Energy Concept (SEC) is de o.a. organisatiegraad (parkmanagement) van belang en wordt ook hieraan aandacht besteed.

Om bij te dragen aan de veiligheid en leefbaarheid van de bedrijventerreinen sluiten we steeds aan bij de overleggen van drie KVO-bedrijventerrein. Ook sluiten we aan bij de regionale overleggen 'werkgroep bedrijventerreinen' en 'het 1-loket' om regionaal afspraken te maken, bedrijven te laten landen op de juiste locatie (zoals bijvoorbeeld XXL-logistiek) en om de regionale vraag naar toekomstige bedrijventerreinen in beeld te brengen.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 hebben we alle bedrijfskavels (ca. 1,4ha) op 't Retsel II verkocht. We hebben hierdoor ondernemers ruimte kunnen bieden op een duurzaam (gasloos) bedrijventerrein. De kavels zijn ondertussen bebouwd en 2 zijn er nog in ontwikkeling. Door de realisatie van een bedrijfsverzamelgebouw en een CPO (met 6 ondernemers) hebben we zelfs meer ondernemers ruimte kunnen geven om te ondernemen dan het aantal kavels dat beschikbaar was.

Voor zowel Cereslaan-West als 't Runneke zijn er vorderingen gemaakt in het proces. Er zijn flinke stappen gemaakt door het opmaken van de (ontwerp)bestemmingsplannen. Het ontwerpbestemmingplan van bedrijventerrein Cereslaan-West is ter inzage gelegd en hierop zijn zienswijzen ingediend waardoor het proces vertraging opliep. Indien het bestemmingplan wordt vastgesteld in september 2024 en er geen beroep wordt ingesteld, hebben we in 2024 een onherroepelijk bestemmingsplan. Als er wel beroep wordt ingesteld dan zal er minimaal een jaar vertraging optreden.

In 2022 is het bestemmingsplan Heesch-West door de raden van Bernheze en 's-Hertogenbosch vastgesteld. Er zijn een groot aantal beroepen tegen het vaststellingsbesluit aangetekend waarop we uitspraak van RvS verwachten eind 2024 of begin 2025.

In 2023 zijn gronden overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling Heesch-West (GR Heesch-West). Het acquisitieteam Heesch-West bracht de interesse in beeld en houdt deze up to date. Een ander team werkt aan het uitgifteprotocol. Daarnaast is in 2023 is een kernteam samengesteld dat onderzoek doet naar een SEC voor bedrijventerrein Heesch-West. Het kernteam onderzoekt of er mogelijkheden zijn om een stabiele energievoorziening te kunnen bieden ondanks de netcongestie. Om de uitvoering van een SEC kansrijk te maken werken we ook in teamverband aan het thema Parkmanagement.

Voor een actueel beeld van de vraag naar percelen houden we voor Cereslaan-West, 't Runneke en Heesch-West leadlijsten bij. Voor Loosbroek en Vorstenbosch is een behoefteonderzoek gedaan met twee inloopavonden voor ondernemers. Dat leverde een duidelijk beeld van de uitbreidingsbehoefte. In Regionaal (RNOB) verband is in 2023 gestart met het opstellen van het nieuwe 'Afsprakenkader Bedrijventerreinen RNOB'. De planning is dat dit document in 2024 wordt opgeleverd.

Indicatoren

1.	Vaststellen van de betreffende bestemmingsplannen en verkoop van alle kavels. Deels gelukt, deels vertraging.	
2.	Minimaal 3 bedrijfsverzamelgebouwen / CPO's in actuele ontwikkelingen of in nieuwe ontwikkelingen tot 2026 (in totaal).	
3.	Behalen van het KVO-B certificaat (3-jaarlijks).	

Speerpunt 6 Arbeidsmarkt

Ambitie

We willen een toekomstbestendig arbeidsmarkt, door ons te richten op: een inclusieve arbeidsmarkt, het stimuleren van banen met toekomstperspectief en een aantrekkelijk woon/vestigingsplaats zijn voor jong talent.

Wat hebben we daarvoor gedaan

We hebben een eerste verbinding gelegd tussen het beleidsveld arbeidsmarkt, PIM Werkt / WSP, IBN, de ondernemers(verenigingen) en het ondernemersteam van Meierijstad. Samen hebben we de (thema)bijeenkomst 'meer verdienen met anders werken' georganiseerd: voor zzp'ers uit een kwetsbare doelgroep en hebben we banenmarkten georganiseerd. Vanwege het succes van de eerste banenmarkt hebben we dit in januari 2023 een vervolg gegeven.

We ondersteunen actief Starterssucces Oss/Bernheze (SSOB), die starters en jonge ondernemingen begeleiden/coachen ondersteunen. We stimuleren dat de SSOB meer contact zoekt en meer samenwerkt met de lokale ondernemersverenigingen. In regionaal RNOB-verband zijn jaarlijks de ZZP-Boost evenementen georganiseerd.

Verder hebben we onze samenwerking met PSO Nederland (Prestatieladder Socialer Ondernemen) voortgezet. Met regelmaat worden gezamenlijk met de PSO-coördinator van IBN potentiële bedrijven besproken, benaderd en bezocht. In dit traject kunnen ondernemers uit Bernheze ondersteuning krijgen (via vouchers) bij het behalen van het PSO-certificaat. In 2023 hebben weer twee nieuwe bedrijven binnen Bernheze een PSO-certificering behaald. Dit is breed gecommuniceerd en ook zijn de mogelijkheden voor PSO-certificering opgenomen in de nieuwsbrief naar de ondernemers. Vanwege het succes hebben we voor de periode 2024 – 2026 nieuwe middelen vanuit AGR-gelden aangevraagd.

Wat hebben we bereikt

We hebben gewerkt aan initiatieven voor een nog meer inclusieve arbeidsmarkt. Het organiseren van banenmarkten, samen met de genoemde partners, is goed uitpakend. Vanwege de successen (5 banen en 8 sollicitatiegesprekken) is er in 2023 een vervolg aan gegeven. In totaal hebben 70 deelnemers een bezoek gebracht aan 14 bedrijven. Vier personen hebben een plaatsing naar werk gekregen.

Aandacht voor PSO heeft een groei van 3 naar 10 PSO-gecertificeerde bedrijven in Bernheze opgeleverd in de periode 2021-2023. Nog een mooie prestatie is dat Gemeente Bernheze in 2023 de hoogste trede heeft behaald op de prestatieladder sociaal ondernemen. Een mooi resultaat dat gecommuniceerd is via diverse gemeentelijke kanalen. De aanvraag voor nieuwe middelen vanuit het de AGR-gelden zijn toegekend voor de periode 2024 – 2026.

In totaal hebben 165 ondernemers uit Bernheze de weg gevonden naar Starters Succes. Ze hebben een intake gedaan, aan een activiteit deelgenomen of hebben een coaching traject gevolgd. Een groot succes was het bereiken van 70 zelfstandige ondernemers bij het ondernemersontbijt op locatie in Bernheze. Ook heeft het maximale aantal van 25 ondernemers deelgenomen aan een bijeenkomst over Artificial intelligence.

Verder is de informatievoorziening naar ondernemers versterkt met de 'Nieuwswijzer Ondernemers Bbz-Werk-Inkomen'. En om jong talent te behouden of aan te trekken is in de woonvisie het uitgangspunt opgenomen om driekwart betaalbaar te bouwen. Hierdoor kunnen zij zich in onze gemeente blijven vestigen.

Indicatoren

1.	Van 5 naar 10 gecertificeerde bedrijven in 2023 en naar 15 in 2026.	
2.	SSOB: streven naar 1/3 van de deelnemers uit en activiteiten in Bernheze (o.b.v. % bijdrage). Minimaal 20%. Noot: details SSOB-cijfers zie bijlage 1	
3.	Aantal mensen in participatiewet (Pwet) onder de 280 personen te houden. Stijgende trend met ijkpunt aug 2021 van 275 personen.	

Speerpunt 7 Toekomstbestendigheid, kwaliteit en duurzaamheid

Ambitie

Om een goed vestigingsklimaat in de toekomst te behouden en verder te versterken is het van belang om een prettig verblijfs- en werkklimaat te creëren dat bovendien is gericht op de verduurzamingsopgave. Verder is het van belang dat iedereen hierin mee kan doen in een inclusieve arbeidsmarkt en dat er voldoende huisvesting is voor talent en jongeren.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Eind 2021 hebben we een impuls gegeven om de centra te vergroenen. Hiervoor hebben we subsidie aangevraagd bij het Rijk. Samen met cofinanciering vanuit de gemeente en die van ondernemers was er voor dit initiatief 100.000 euro beschikbaar. Vervolgens hebben we samen met ondernemers en inwoners diverse bijeenkomsten georganiseerd voor informatie en planvorming. Dit waren twee plenaire sessies en meerdere sessies apart per kern. Hier hebben we onze ondernemers enthousiast weten te krijgen en zijn zij zelf actief aan de slag zijn gegaan om plannen te ontwikkelen. Om al deze plannen te kunnen realiseren hebben we de raad verzocht om de middelen op te hogen van €100.000 naar €220.000.

Bij het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen is er de nodige aandacht besteed bij de planvorming aan duurzaamheid op punten zoals gasloos, installatie van zonnepanelen en de aanleg van groen. Daarnaast is er één team aan de slag gegaan met Smart Energy Concepts (SEC) voor slimme oplossingen vanwege de netcongestie en één met de daarvoor benodigde organisatiegraad (Parkmanagement).

In 2021 en 2022 hebben we succesvolle impuls gegeven aan de verduurzaming van bedrijven door een samenwerking met Samenwerkende Ondernemersverenigingen Bernheze (SOB) en energie-consultantbureau Cinergie. De gemeente heeft hiervoor subsidie beschikbaar gesteld aan bedrijven om energiescans uit te laten voeren. Met de energiescan werd voor de bedrijven inzichtelijk gemaakt welke energiebesparende maatregelen zij verplicht waren om te nemen (EML) en eventueel nog aanvullend konden nemen. Daarbij werden de groot verbruikende bedrijven tegelijkertijd geholpen bij het aanleveren van de energierapportage om te voldoen aan de energiebesparingsplicht.

Groot verbruikende bedrijven zijn verplicht om energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar na de investering terugverdienen (energiebesparingsplicht). In 2023 heeft de

Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN) bij 54 bedrijven controles uitgevoerd op de energiebesparingsplicht.

Ook geldt sinds 1 januari 2023 voor kantoren de verplichting energielabel C of beter te hebben. In 2023 zijn binnen Bernheze 31 kantoren aangeschreven die vermoedelijk onder de label-C verplichting vielen maar daar nog niet aan voldeden.

Om de laadinfrastructuur verder uit te breiden en te verbeteren heeft de gemeente van juli 2020 tot juni 2024 deelgenomen aan de collectieve aanbesteding 'Fase B2' (vanuit een samenwerking tussen de provincie Noord-Brabant en Limburg). In oktober 2023 is besloten om voor de periode 2024-2028 deel te nemen aan de tweede collectieve aanbesteding 'Fase B3' van samenwerkingsregio Zuid. Het hoofddoel van de tweede aanbesteding is het realiseren van een voldoende gespreid netwerk van laadinfrastructuur (bereikbaar binnen 250 meter) binnen de bebouwde kom. De landelijke netbeheerder Tennet kondigde in 2022 een stop aan vanwege de netcongestie voor alle aansluitingen voor bedrijven die een nieuwe of verzwaarde aansluiting willen. Deze aanvragers worden op een wachtlijst geplaatst. De netcongestie in combinatie met de ontwikkelingen rondom het afschaffen van de salderingsregeling, maakt dat de gemeente de aanleg van zonnepanelen op daken in 2023 niet actief gestimuleerd heeft. Toch is het aantal zonnestroominstallaties fors gegroeid.

Wat hebben we bereikt

We hebben onze ondernemers enthousiast weten te krijgen om de centra te vergroenen. N.a.v. inspirerende sessies zijn zijzelf actief aan de slag zijn gegaan om plannen te ontwikkelen en hebben hier financieel aan bij gedragen. De aangevraagde ophoging van middelen van €100.000 naar €220.000 zijn toegekend door de gemeenteraad waardoor alle ingediende plannen volledig konden worden uitgevoerd. De 'vergroening van de centra' is eind 2023 en begin 2024 uitgevoerd in de 3 grootste kernen. In navolging van het succes zijn we nu met Loosbroek en Vorstenbosch aan de slag. Het resultaat: aantrekkelijkere, koelere en beter klimaatadaptief ingerichte centra.

Daarnaast is aan het thema duurzaamheid/energie gewerkt. Het initiatief met vouchers voor energiescans voor bedrijven is geslaagd. Er zijn in totaal 40 energiescans uitgevoerd met een gemiddelde besparing van 15% op hun energieverbruik. Met het uitvoeren van alle opgelegde besparende maatregelen in Bernheze, is er een besparingspotentieel van ca. 460.000 kWh elektriciteit en 51.000 m³ aardgas.

De 54 bedrijven die in Bernheze zijn bezocht voor de energiebesparingsplicht, besparen met de te treffen maatregelen gemiddeld 4,3% op hun energieverbruik. De opdracht voor energietoezicht wordt in 2024 voortgezet.

Op 31 december 2023 hadden 22 van de 31 aangeschreven kantoren een label geregistreerd of aangetoond dat zij geen label-C verplichting hebben. Bij 9 kantoren loopt de procedure door naar 2024. In 2024 wordt naar verwachting het label-C project afgerond. Afgelopen drie jaar zijn er in de gemeente 40 publieke laadpalen bijgeplaatst waardoor eind 2023 het totaal aantal op 61 staat. De publieke laadinfrastructuur is daarmee flink verbeterd.

Daarnaast is het aantal zonnestroominstallaties in Bernheze (niet woningen) toegenomen van 501 installaties in 2020 naar 687 installaties in 2022 . Dat is een stijging van 37%.

De stappen die we naar een duurzame inclusieve arbeidsmarkt hebben gezet en de opbrengsten daarvan zijn toegelicht in het vorige Speerpunt 6 Arbeidsmarkt.

Indicatoren

1.	Het aantal bedrijven dat heeft deelgenomen aan de energiescans en subsidie gebruiken. We willen dat minimaal 15 bedrijven zich aanmelden in 2021.	
2.	Percentage 'zonnepanelen op bedrijfsdaken'* in Bernheze. Van 8% in 2019 naar 30% in 2026. Website: www.benchmarkzon.overmorgen.nl Noot: website bestaat niet meer. *Wel is het aantal installaties en het totale vermogen aan geregistreerde zonnepanelen in MW achterhaald voor niet woningen. (Zie tekst bovenstaand)	

Conclusie

De economie van Bernheze is de afgelopen periode 2021 - 2023, een periode van hoge economische dynamiek, veerkrachtig gebleken en heeft deze periode goed weten te doorstaan. Trends en ontwikkelingen die druk legden op de economie als gevolg van de Covid-19 pandemie (thuiswerken en online-shopping), de Oekraïneoorlog (energiecrisis), die van hoge inflatie en nieuwe ontwikkelingen (netcongestie) hebben we (lokale als bovenlokale overheid) de nodige aandacht gegeven om hierop tijdig te kunnen anticiperen.

Zoals in deze evaluatie te lezen is, is er zelfs op vele fronten vooruitgang geboekt. Met name de vergroening van de centra, het organiseren van de innovatieve inspiratiesessies en de vele andere bijeenkomsten zijn niet onopgemerkt gebleven. Ook dragen zij in grote mate bij, naast de vele andere behaalde resultaten, aan de hoofdambities: 'verbinden, kwaliteiten benutten en kansen in maatschappelijke opgaven realiseren. En hoewel enkele zaken niet volledig gelukt zijn (met name afronden ontwikkeling van bedrijventerreinen) is hieraan hard gewerkt. Echter heeft de gemeente niet de invloed om deze te versnellen vanwege de aard van het complexe proces met zienswijzen, bezwaren en beroepen, die de ontwikkelingen vertragen.

De Economische Visie is een goede leidraad gebleken en blijkt nog actueel genoeg te zijn. En hoewel er thema's/begrippen zijn zoals Circulaire Economie, Brede Welvaart en de Omgevingswet /-visie die nog niet letterlijk in de economische visie genoemd worden is hier zeker aandacht voor. Zo is het thema brede welvaart wel verweven in thema's als inclusieve arbeidsmarkt, duurzaamheid en klimaatadaptie/groen. Voor het thema Circulaire Economie zijn afdoende aanknopingspunten in de Omgevingsvisie te vinden.

De hoofdlijnen uit de economische visie zijn opgenomen in de Omgevingsvisie Bernheze 2040. De Omgevingsvisie zal indien nodig in de komende jaren (tot 2029) worden aangevuld met strategische zaken die daarin wenselijk zijn. Deze vervangt dan op termijn de economische visie.

Samengevat kunnen we stellen dat de economische visie de ambities afdoende dekt en dat deze op termijn overgaat in de Omgevingsvisie. Hieruit kunnen we concluderen dat er geen noodzaak is om de Economische visie te actualiseren.

Onder de economische visie valt het Actieprogramma economische visie Bernheze 2021 - 2026. Er is hard gewerkt aan deze acties en ze zijn dan ook grotendeels behaald/afgerond of lopen succesvol (continue) verder. Dit samengenomen met de hoge dynamiek in de (wereld)economie waarin veelvuldig nieuwe ontwikkelingen optreden is het raadzaam om hierop in te spelen.

Hieruit kunnen we concluderen dat een actualisatie van het actieprogramma economie gewenst is. Op deze wijze ontwikkelen we verdere stappen naar een nog meer toekomstbestendige en krachtige economie.

Kortom de richting 'van Meer naar Beter' is succesvol ingezet.

Vervolg

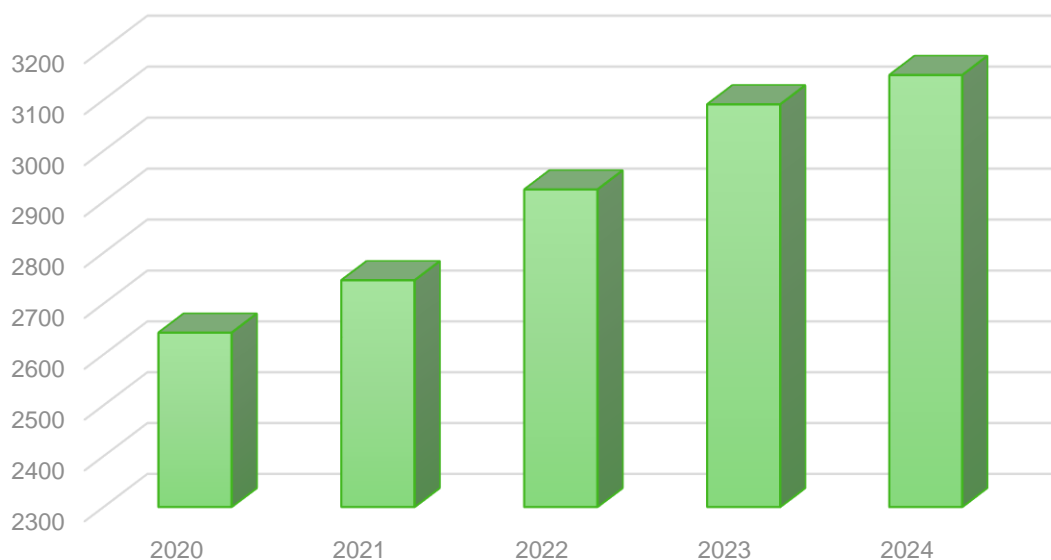
Eind 2024 / begin 2025 gaan we aan de slag met het proces om het actieprogramma economie te actualiseren.

Het proces zal vanuit een integrale en participatieve aanpak benaderd worden en inhoudelijk in lijn zijn met de (kaders uit de) omgevingsvisie Bernheze 2040 en de Economische Visie Bernheze 2021 -2026. Parallel daaraan vinden eventuele strategische veranderingen hun weerslag in reguliere aanpassingen van de Omgevingsvisie Bernheze 2040.

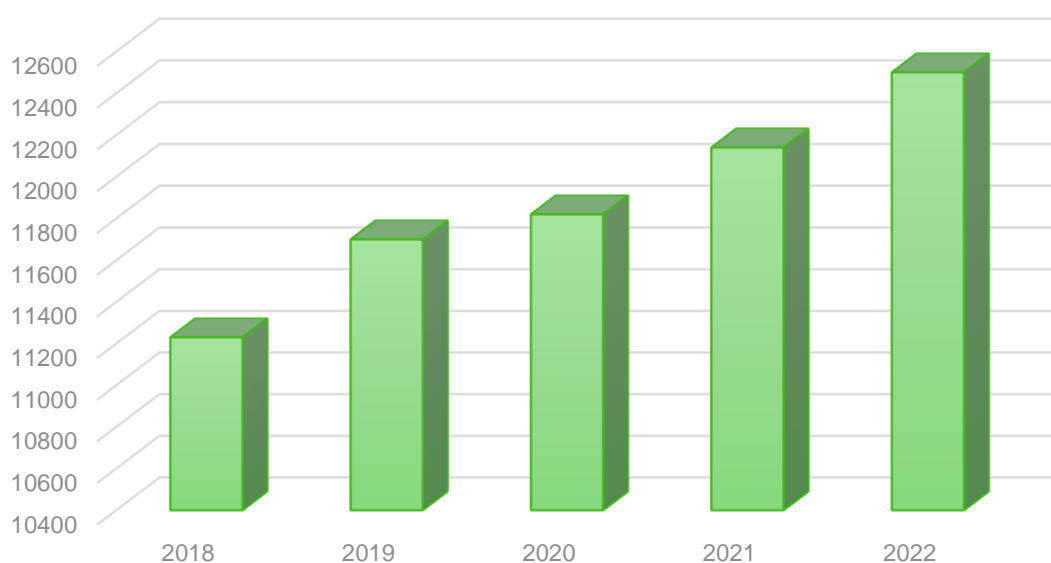

Bijlage 1 Algemene staat economie Bernheze

Totaal aantal vestigingen

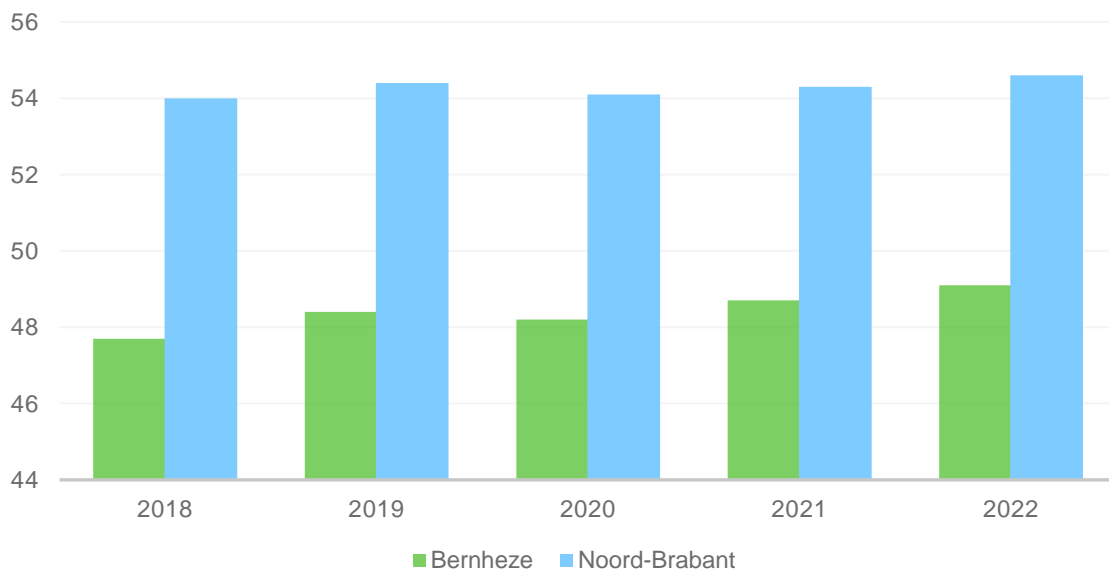

Totaal aantal banen

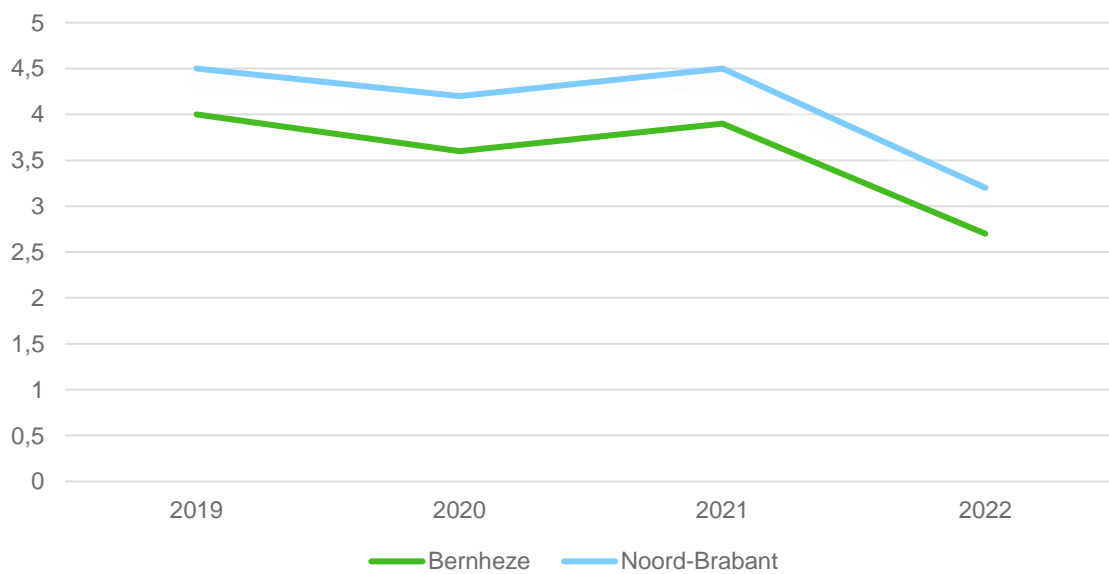

Funciemenging

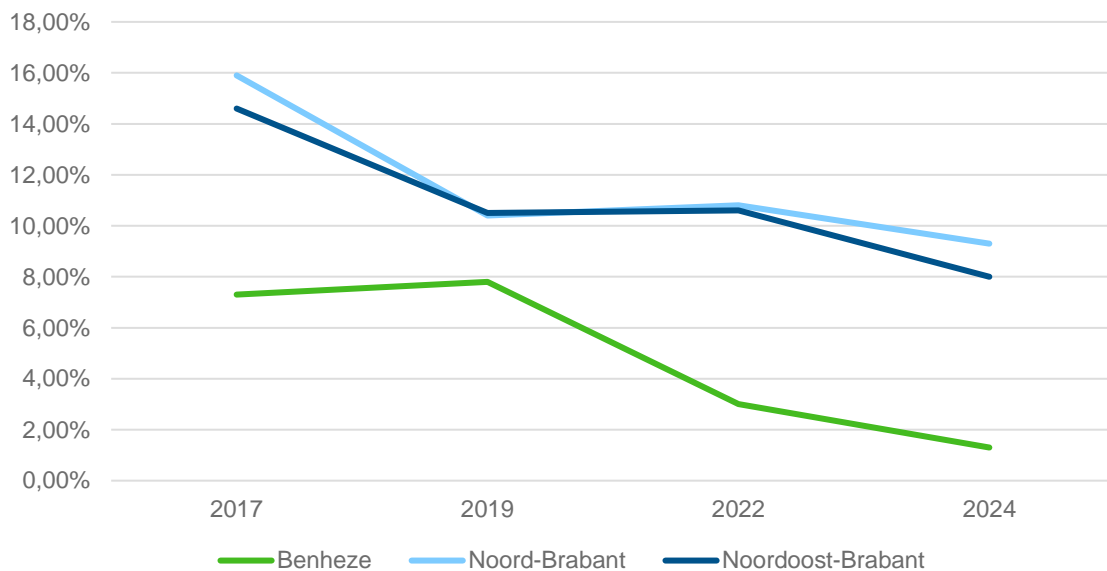

Werkeloosheidspercentage

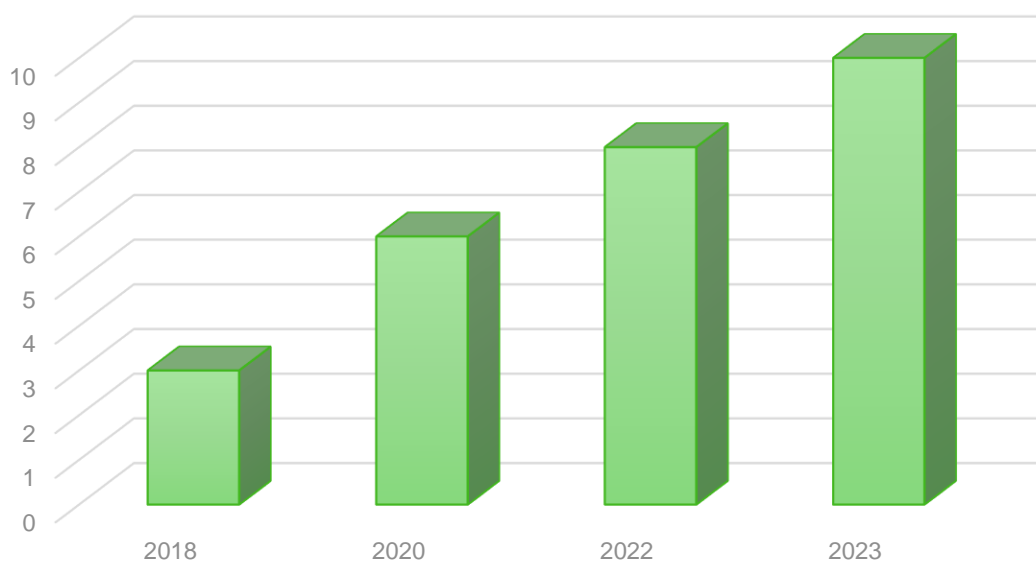

Leegstand

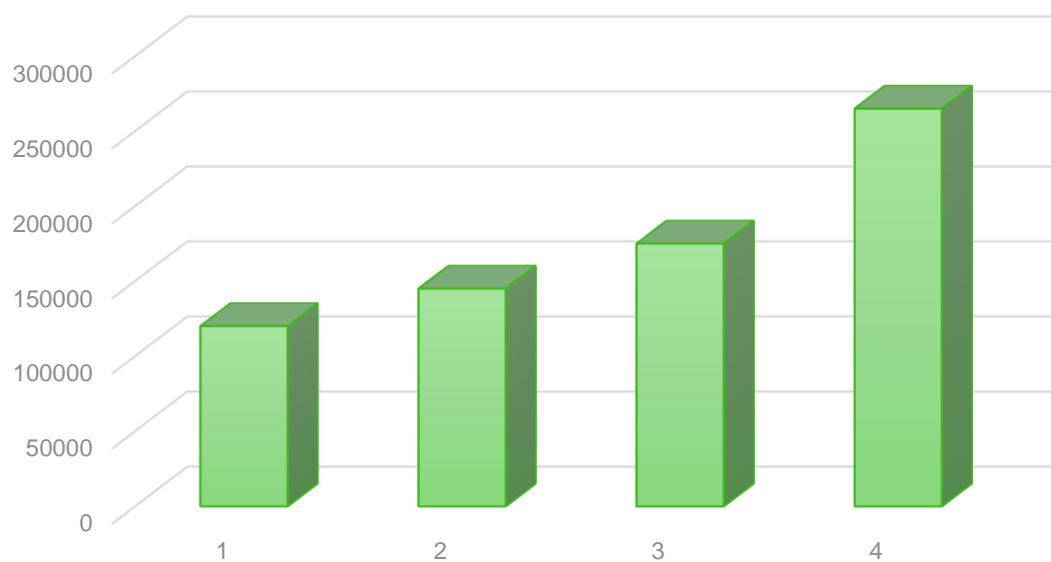

PSO gecertificeerde organisaties

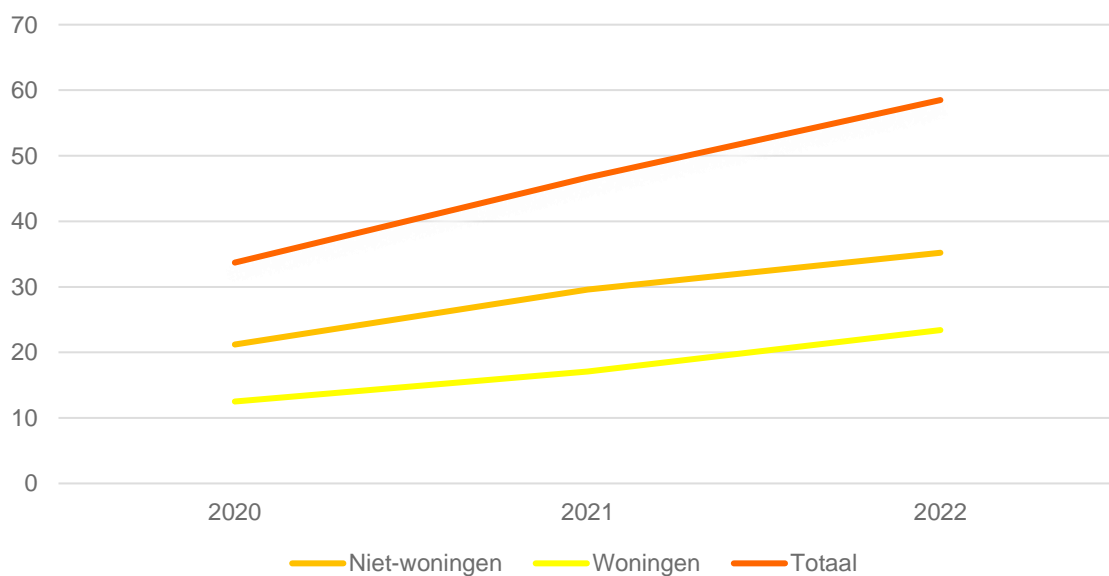

Inkomsten toeristenbelasting in Euro

Vermogen geregistreerde zonnepanelen (MegaWat)

Starters Succes Oss / Bernheze

2021

2022

2023

Totaal aantal intakes	37	49	86
Intakes Bernheze	8	13	31
Totaal aantal half jaartrajecten	29	24	40
Trajecten Bernheze	7	5	12
Totaal aantal bezoekers bijeenkomsten	241	348	467
Waarvan inwoners uit Bernheze	59	83	165

Resultaten Brabantse Juweeltjes	2022	2023
Aantal betalende deelnemers	50	55
Aantal volgers Instagram	3.123	3.271
Aantal volgers Facebook	1.851	2.3533
Bereik Facebook*	1.342.006	1.114.349**
Hoogst scorende individuele attracties	<ol style="list-style-type: none">1. Fluisterboot2. Kasteel Heeswijk3. Alpacafarm Vorstenbosch	<ol style="list-style-type: none">1. Fluisterboot2. Alpacafarm Vorstenbosch3. Kasteel Heeswijk

* Bereik staat voor het aantal personen dat inhoud van of over de pagina heeft gezien.

** In 2023 is er minder budget ingezet op advertenties

Bijlage 2 Infographic

Vitale en duurzame economie Resultaten 2021-2023

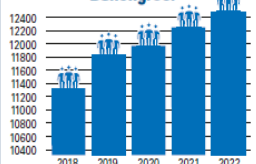
Algemene staat van de lokale economie

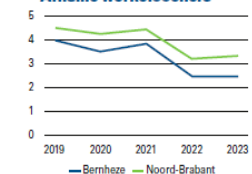
Totaal aantal vestigingen

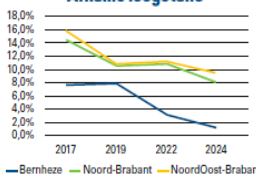
Banengroei

Afname werkloosheid

Afname leegstand

1 Verbinden en aanjagen

Inspiratiesessies en themabijeenkomsten:

- ✓ Cybersecurity
- ✓ Zaken doen met de gemeente
- ✓ SPARK Makers Zone
- ✓ Artificial intelligence
- ✓ Veilig en weerbaar buitengebied

2 Vitale en leefbare kernen

- ✓ Vergroening winkelhart
- ✓ Zeer laag leegstandsperscentage
- ✓ Betaalbare woningen voor het behouden van jong talent

3 Buitengebied

- ✓ Inspiratiesessie innovatie in de agrarische sector
- ✓ Bijdrage aan regionale samenwerking en initiatieven
- ↑ Recreatief platform Brabantse Juweeltjes groeit

↑ Inkomsten toeristenbelasting gestegen

4 Cross-overs

5 Bedrijventerreinen

- ✓ Uitbreiding 't Retsel
- ✓ Cereslaan-West en 't Runneke: in fase planontwikkeling
- Heesch-West: uitwerken deelplannen
- Interesse- en behoefteonderzoek bedrijfsruimte
- ✓ Regionale samenwerking bedrijventerreinen

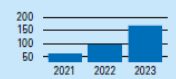

6 Arbeidsmarkt

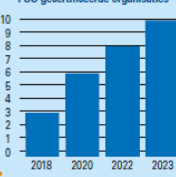
- ↑ Toename PSO-gecertificeerde bedrijven
- ↑ Toename van deelname aan Starterssucces
- ✓ Banenmarkten en themabijeenkomsten

Bezoekers Starterssucces Bernheze

PSO gecertificeerde organisaties

7 Toekomstbestendig en duurzaam vestigingsklimaat

- ✓ 40 Energiescans uitgevoerd bij bedrijven
- ✓ Energielabel-C actie opgestart voor kantoorpanden
- ✓ Samenwerken aan klimaatadaptieve centra
- ↑ Toename zonnepanelen

Publieke laadpalen

Vermogen geregistreerde zonnepanelen (MW)

